

УДК 338.465.4

Іван М. Грищенко, Тетяна М. Власюк
Київський національний університет технологій та дизайну
**РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
З ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

З метою розкриття ступеня висвітлення питань з проблем економічної діяльності у системі вищої освіти, автором проведено бібліометричне дослідження авторефератів дисертацій захищених протягом 2001–2017 років. Оцінено динаміку кількості захищених дисертаційних робіт за роками, спеціальностями та містами, де сконцентровані економічні школи, що займаються проблематикою системи освіти в Україні. Аналіз підтвердив, що найбільш дослідженими науковцями є проблеми економічної діяльності у системі освіти на макро- та мікрорівні, а також питання якості підготовки кадрів та ефективності використання кадрового потенціалу навчальних закладів.

Ключові слова: система освіти; економічна діяльність; заклад вищої освіти.

Іван М. Грищенко, Татьяна Н. Власюк
Киевский национальный университет технологий и дизайна
**РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ДИСЕРТАЦІОННИХ
ИССЛЕДОВАНИЙ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІЧЕСКОЇ
ДЕЯТЕЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ОБРАЗОВАНИЯ УКРАЇНИ**

С целью раскрытия степени освещения вопросов по проблемам экономической деятельности в системе высшего образования, автором проведено библиометрическое исследование авторефератов диссертаций защищенных в течение 2001-2017 годов. Проведена оценка динамики количества защищенных диссертационных работ по годам, специальностям и городам, где сконцентрированы экономические школы, занимающиеся проблематикой системы образования в Украине. Анализ подтвердил, что наиболее исследованными учеными проблемы экономической деятельности в системе образования на макро- и микроуровне, а также вопросы качества подготовки кадров и эффективности использования кадрового потенциала учебных заведений.

Ключевые слова: система образования; экономическая деятельность; высшее учебное заведение.

Ivan M. Gryshchenko, Tatiana M. Vlasiuk
Kyiv National University of Technologies and Design
**ETROSPECTIVE ANALYSIS OF THESIS RESEARCHES
ON ECONOMIC ACTIVITY PROBLEMS IN THE EDUCATION
SYSTEM OF UKRAINE**

In order to reveal the degree of cross-light of economic activity in the higher education system, the author has conducted a bibliometric research of the extended abstracts of dissertations defended during 2001–2017. The dynamics of the number of the defended dissertations over the years, specialties and cities, where there are economic schools focused on the problems of the education system in Ukraine, has been estimated. The analysis has confirmed that the scientists' most researched problems are the issues of economic activity in the education system at the macro and micro levels, as well as the quality of academic staff training and efficiency of education institutions' staff potential.

Keywords: *education system; economic activity; institution of higher education.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Вирішення проблеми забезпечення відповідності української вищої освіти сучасним і майбутнім потребам розвитку національної економіки і суспільства передбачає вирішення цілого ряду взаємопов'язаних завдань: оцінку стану української вищої освіти і науки на сучасному етапі; проблеми управління навчальним закладами, маркетингова діяльність та підвищення конкурентоспроможності українських закладів вищої освіти (далі – ЗВО), які б дозволили вийти на світовий ринок освітніх послуг; аналіз державного управління і регулювання системи освіти та інноваційний розвиток сфери вищої освіти; вирішення теоретичних питань моделювання процесів використання потенціалу економіки знань регіонів та суспільства в цілому та інше. Отже, питання щодо економічної діяльності в системі освіти України є актуальним як з наукової так і з практичної точок зору.

Аналіз останніх публікацій з проблеми. Важливою особливістю сучасної доби є роль університетів як інституцій пов'язаних з прогресом для суспільства через знання. Базовою основою успіху економіки в цілому стає вища освіта.

Освіта і наука повинна забезпечити формування методологічної бази для розробки і реалізації на національному та регіональному рівнях інноваційних проектів, розробки законодавчих проектів, оптимізації використання конкурентних переваг території тощо.

Враховуючи багатоплановість проблем економічної діяльності навчальних закладів, зазначене питання розглядається науковцями з різних

сторін, що підтверджується захищеними дисертаційними дослідженнями за період 2001-2017 років за спеціальностями:

08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки (08.01.01 – економічна теорія) – Каленюк І. С., Гончаренко М. Л., Парена В. А., Сафонова В. Є., Кучеренко Д. Г., Хомин О. В., Манжура О. В., Тітар О. О., Бронська А. М., Пащенко О. В., Куклін О. В., Ромашенко К. М., Лех Т. А., Тимошенко І. В., Ткаченко Н. О., Амбражей О. А.;

08.00.02 (08.05.01) – світове господарство і міжнародні економічні відносини – Гайрапетян В. Л., Красовська О. Ю., Суловська Т. Є., Гжесюк А. О., Ільницький Д. О., Присвітла О. В.;

08.00.03 – економіка і управління національним господарством (08.02.02 – економіка і управління науково-технічним прогресом, 08.02.03 – організація управління, планування і регулювання економікою) – Герасименко О. О., Кудрявцева Н. П., Лелик Л. І., Бажан І. І., Верхоглядова Н. І., Кочарян І. С., Рошик І. А., Лузан К. О., Антошкіна Л. І., Яременко Л. М., Свінцов О. М., Пасінович І. І., Козаренко Л. В., Корнеєва Т. М., Цимбал Л. І., Мак О. Р., Підоричева І. Ю., Стеблюк Н. Ф., Строгонова Т. В., Пасічник Т. О., Комарова О. А., Орлова А. А., Лимар В. В., Жукова В. О., Романовський О. О., Шестаковська Т. Л., Дьякон Д. Р., Плинокос Д. Д., Бурлай М. М., Демченко О. П., Дьякон А. А., Снігова С. М., Авксентьев М. Ю., Кочарян І. С., Топузов М. О., Карзун І. Г., Пенцова Н. В., Горинь Я. О.;

08.00.04 – економіка та управління підприємствами (08.06.01 – економіка, організація і управління підприємствами, 08.06.02 – підприємництво, менеджмент та маркетинг) – Оболенська Т. Є., Педченко Г. П., Слоква М. Г., Лукашова Л. В., Ходикіна І. Ю., Харчук Т. В., Штуль В. П., Смірнова Є. П., Лялюк А. М., Бондаренко Д. В., Камінський Б. А., Ломоносова О. Е., Вінюков-Прощенко А. С., Волокитіна Л. О., Корольова Т. С., Семенюк С. Б., Іванов Ю. В., Аранович Ю. В., Мурсалімова Н. Р., Прус Л. Р., Дудкін П. Д., Гончаренко А. М., Драгомирова І. М., Мороз А. С., Міщенко І. А., Виноградня В. М., Букало Н. А., Салогубова В. М., Немцева І. А., Бобало О. Ю., Ячменьов Є. Ф., Хоменко О. М., Гаврилюк В. Я., Бакуліна Н. М., Рижа Т. В., Бачинська О. М., Парсяк К. В., Нефедова Т. М., Дудко П. М., Натрошвілі С. Г., Баша І. М., Моргулець О. Б., Вергун М. О.;

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка – Дюндін В. Д., Назарко С. О., Карпюк О. А., Візіренко С. В., Шевчук А. В., Харченко М. О.;

08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика – Норд Г. Л., Лопушняк Г. С., Опацька С. В., Грішнова О. А., Біницька О. П., Патора Р., Скібіцька О. В., Кратт О. А., Капченко Р. Л., Бондарчук К. П., Ходикіна І. Ю., Плахотнікова Л. О., Гаращук О. В., Філатова Т. В., Коняхіна Т. В., Босак О. В., Солдатова І. В., Харабуга С. В.,

Кир'янова О. В., Артюхіна М. В., Рибніков А. М., Думанська В. П., Кулешова Л. В., Колесник О. А., Антохов А. А., Кримова М. О., Кашуба О. М., Захарчин Р. М., Парфьонова Л. Г., Сілакова Н. Є., Почтовюк А. Б., Якімова Н. С., Жеребченко Т. І., Шендер А. Р., Терованесов М. Р., Дідківська О. Г., Ломоносов А. В.;

08.00.08 – гроші, фінанси і кредит (08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит) – Коваль П. М., Яришко О. В., Яструбський М. Я., Боголіб Т. М., Шашкевич О. Л., Ванієва М., Іщук Л. І., Буцька О. Ю., Тимошенко О. В., Савчук В. А., Бурдонос Л. І., Малишко В. В., Олексин А. Г., Цалько Ю. М., Машенко К. С., Дмитришин М. В., Муравська В. А., Єрфорт О. Ю., Дубовська О. В., Красільник О. В.;

08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит – Янчук Г. В., Кондрашова Т. М., Сисюк С. В., Вацик Н. І., Гельман В. М., Стадніченко О. В., Труфен А. О., Куцинська М. В., Пігош В. А., Харчук Ю. Ю., Григорів О. О., Руденко Н. О., Откаленко О. М.;

08.00.10 – статистика – Мазур Ю. В., Пашковська А. Ю.;

08.00.11 – математичні методи, моделі і інформаційні технології в економіці (08.03.02 – економіко-математичне моделювання) – Шамарін Ю. В., Мічківський С. М., Жигоцька Н. В., Куліков П. М., Палкін І. Г., Ліфанова Я. В., Мокіна Ю. В., Пашенко Г. В., Лаговський В. В., Савченко С. О., Ткач В. М., Огаренко Т. Ю., Івашко Л. М., Строгонова Т. В., Кмитюк Т. Л., Манькута Я. М.

Невирішені частини дослідження. Зважаючи на те, що тематика дисертаційних досліджень, особливо докторських, є результатом наукової діяльності, сприяє розвитку науки і демонструє сучасні проблеми економічної діяльності в системі освіти України доцільно провести комплексне дослідження захищених дисертацій українськими науковцями.

Метою дослідження є визначення найбільш актуальних проблем економічної діяльності навчальних закладів з урахуванням специфіки й особливостей розвитку системи освіти України.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування.

Дискусії про місію університету у сучасному світі стосуються і цілей взаємодії університетів із суспільством, зокрема мова йде про значення так званої «третьої місії» університету.

Слід зазначити, що українська модель «третьої місії» університетів поки що не склалась. Проте у структурі наукових досліджень з'явилися такі напрями як безперервна освіта, трансфер технологій, розвиток інновацій, участь університету у соціальному житті регіону. Це свідчить про активну соціальну позицію університетів по відношенню до своєї території.

З метою визначення вектору досліджень проблем і основних аспектів економічної діяльності в системі освіти України нами систематизовано

інформацію (здійснено вибірку в електронному каталозі авторефератів дисертацій Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [1]) за такими напрямками: роки захисту, спеціальності, місце захисту дисертаційного дослідження; об'єкти дослідження докторських дисертацій.

Починаючи з 2001 року «освіта» почала відображатися як окремий вид діяльності в Україні у статистичних показниках соціально-економічного стану держави, що посилює інтерес науковців до вивчення економічної діяльності у системі освіти. Проведене групування та аналіз дисертаційних робіт за період 2001–2017 роки показав, що за цей період було захищено близько двохсот дисертаційних досліджень (рис. 1).

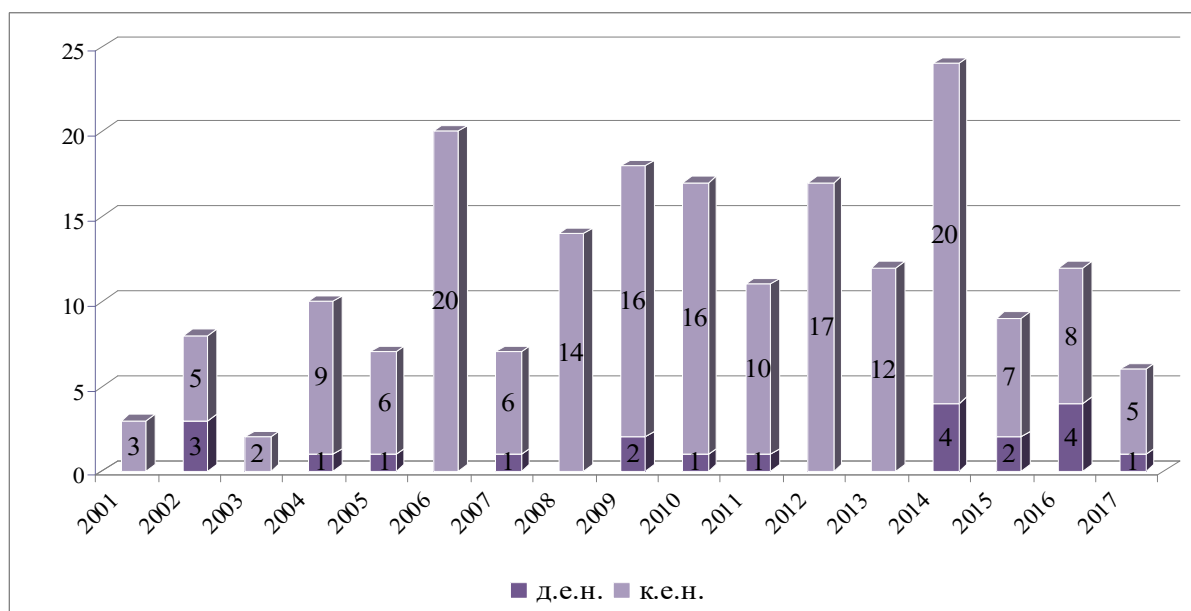

Рис. 1. Динаміка дисертацій за напрямом «економічна діяльність у системі освіти України» за період 2001–2017 роки

З наведених даних видно, що із масиву дисертацій кількість досліджень на здобуття наукового ступеня доктора наук становить 10,7%, кандидата наук – 89,3%. Починаючи з 2006 року набула дана проблематика підвищеного інтересу. В останні роки спостерігається тенденція щодо зростання кількості захищених докторських дисертацій, всього за період 2001–2017 рр. захищено 21 докторська дисертація з них – 11 (52,4%) за останні чотири роки.

У своїх дослідженнях науковці розглядали проблеми економічної діяльності на мікрорівні (08.00.04) – проблеми управління навчальними закладами, маркетингова діяльність та підвищення конкурентоспроможності, розробка стратегії розвитку закладу освіти; мезорівні (08.00.05) – стратегія формування регіонального ринку освітніх послуг, використання потенціалу економіки знань регіону; макрорівні

(08.00.03) – державне управління та регулювання системи освіти, інноваційний розвиток сфери вищої освіти; мегарівні (08.00.02) – розвиток світового ринку вищої освіти та ринку освітніх послуг.

У роботах з економічної теорії (08.00.01) висвітлювалися питання трансформації освіти в умовах становлення економіки знань, особливостей розвитку освітнього потенціалу, розвитку ринку освітніх послуг, взаємодії ринків праці та освітніх послуг. У межах спеціальності 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика вивчалися економічні умови реформування освіти, регулювання якості підготовки кадрів, формування компетенцій інноваційно-активного фахівця, системи сприяння зайнятості випускників, ефективність використання та розвиток трудового потенціалу у ЗВО, регулювання оплати праці в системі освіти, система відтворення кадрового потенціалу регіону.

Дослідження фінансових аспектів економічної діяльності в системі освіти (08.00.08) розкривають питання оптимізації формування та ефективності використання фінансових ресурсів закладів освіти, фінансового забезпечення дошкільної, загальної середньої та університетської освіти. У захищених дисертаційних роботах з проблем бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту (08.00.09) знайшли відображення проблеми обліку і контролю доходів, видатків і фінансових ресурсів закладів освіти, обліково-аналітичне забезпечення діяльності ЗВО, система управлінського обліку. Статистичні дослідження (08.00.10) спрямовані на вивчення середньої освіти в Україні та забезпечення управління регіональною системою вищої освіти.

За період що вивчається, розроблені математичні методи, моделі і інформаційні технології (08.00.11), що спрямовані на моделювання бізнес-процесів, системи управління господарською діяльністю ЗВО або окремими її видами, менеджмент і оцінку якості освітніх послуг, динаміки попиту на послуги закладів освіти.

Аналіз дисертацій економічного спрямування за напрямом «економічна діяльність у системі вищої освіти» за спеціальностями за період 2001–2017 роки наведено на рис. 2.

Найбільша кількість дисертаційних досліджень проводилася за спеціальностями: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (43 роботи); 08.00.03 – економіка і управління національним господарством (38 робіт) та 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика (37 робіт).

Відповідно у структурі дисертаційних досліджень найбільшу питому вагу займають дослідження з проблем системи освіти на макрорівні (21,8%), мікрорівні (19,3%), демографії, економіки праці, соціальної економіки і політики (18,8%). Найменша частина робіт присвячена статистичним дослідженням у системі освіти (1,0%), дослідженням

проблем світового господарства і міжнародних економічних відносин в системі освіти (3,0%) та розвитку продуктивних сил і регіональної економіки (3,0%) (рис. 3).

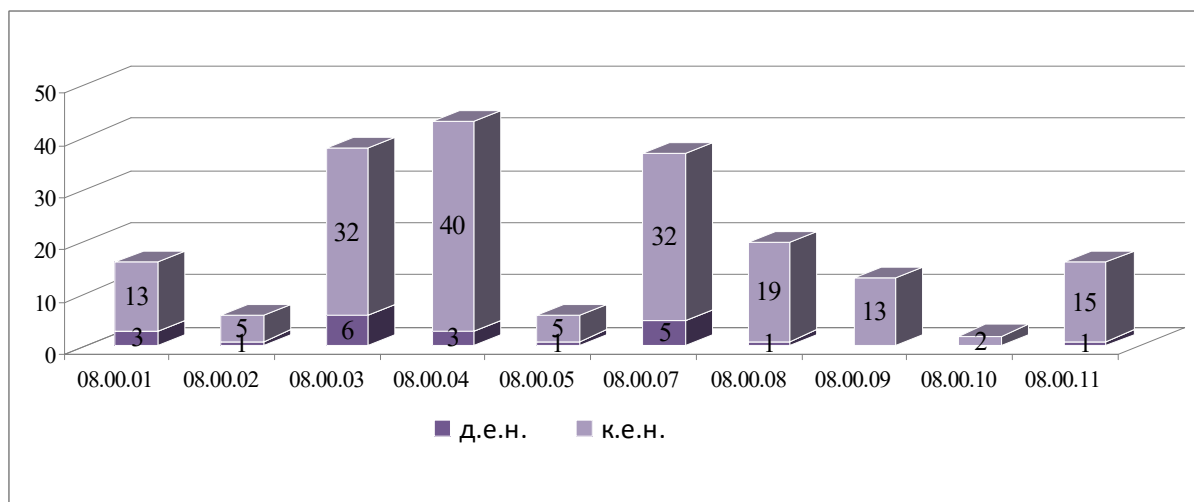

Рис. 2. Аналіз дисертацій за напрямом «економічна діяльність у системі освіти України» за спеціальностями за період 2001–2017 роки

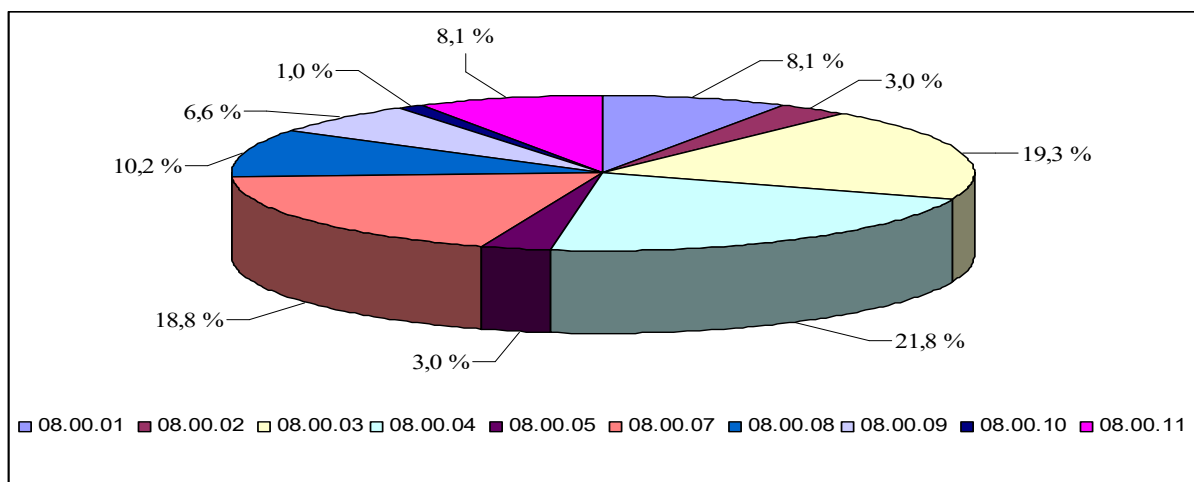

Рис. 3. Структура дисертацій за напрямом «економічна діяльність у системі освіти України» за спеціальностями за період 2001–2017 роки

При проведенні дослідження питань у сфері економічної діяльності у системі вищої освіти була виявлена тенденція формування окремих наукових осередків з даної проблематики. Так, найбільша частина дисертаційних досліджень – 75 робіт (38,1%) виконані і захищені у м. Києві, 32 роботи (16,2%) у м. Донецьку (до 2014 р. включно), 21 робота (10,7%) у м. Львові, 11 робіт (5,6%) у м. Запоріжжя, по 8 робіт (4,1%) у м. Тернопіль та м. Харків. Також захисти дисертаційних досліджень відбувалися у містах: Чернігів – 7 робіт (3,6%), Дніпро (Дніпропетровськ)

– 6 робіт (3,0%), Полтава – 5 робіт (2,5%), Кропивницький (Кіровоград) – 5 робіт (2,5%), Луганськ – 3 роботи (1,5%, до 2014 року) Черкаси – 3 роботи (1,5%), Житомир – 2 роботи (1,0%). Поодинокі захисти дисертаційних досліджень з проблем економічної діяльності в системі вищої освіти відбувалися у містах: Біла Церква, Вінниця, Ірпінь, Кременчук, Миколаїв, Одеса, Суми, Ужгород, Херсон, Хмельницький.

Найбільшими науковими центрами із захисту дисертацій економічного спрямування за напрямом «економічна діяльність у системі освіти України» є ДВНЗ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана на базі якого виконано і захищено 16 дисертаційних досліджень (8,1%), Донецький національний університет – у період з 2001 до 2014 року захищено 15 робіт (7,6%), Інститут регіональних досліджень (м. Львів) – 9 робіт (4,6%), Київський національний університет технологій та дизайну – 6 робіт (3,0%), Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України – 5 робіт (2,5%), Кіровоградський національний технічний університет – 5 робіт (2,5%), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – 5 робіт (2,5%).

За гендерною ознакою 73,1% усіх робіт захищено жінками, відповідно 26,9% чоловіками.

Аналіз структури дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук показав (рис. 4), що більшість робіт виконано за спеціальністю 08.00.03 – економіка і управління національним господарством (28,6%), також достатньо науковцями опрацьовані питання демографії, економіка праці, соціальної економіки і політики (08.00.07) – 23,8%, економіки та управління підприємствами (08.00.04) – 14,3%, частка робіт з економічної теорії та історії економічної думки (08.00.01) – 14,3%.

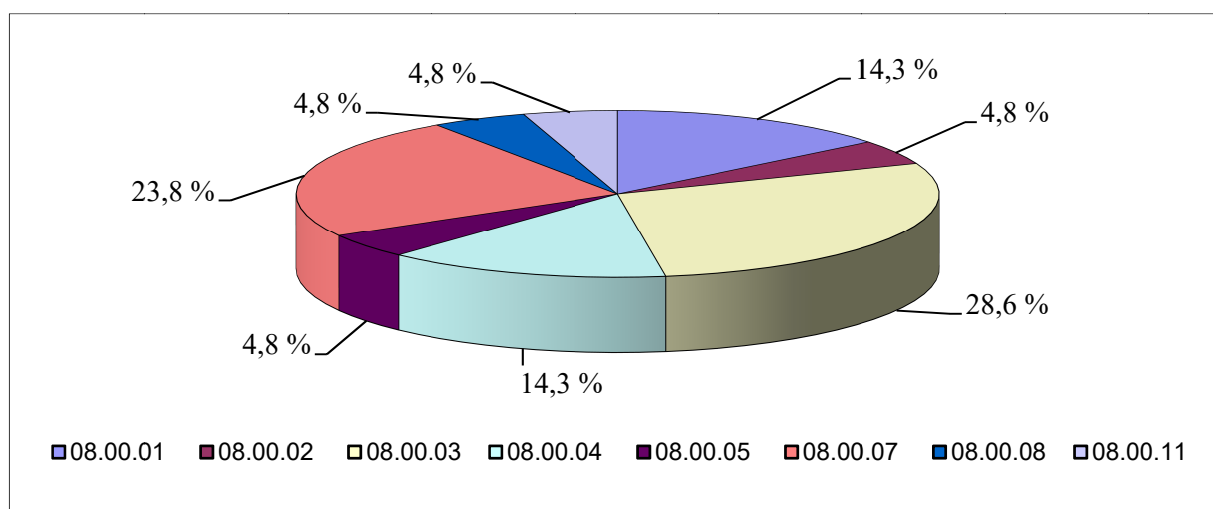

Рис. 3. Структура дисертацій на здобуття ступеня доктора економічних наук за напрямом «економічна діяльність у системі освіти України» за спеціальностями за період 2001–2017 роки

Об'єкти досліджень дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук з проблем економічної діяльності у системі освіти наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Систематизація докторських дисертацій за напрямом
 «економічна діяльність у системі освіти»
 за об'єктами дослідження за період 2001–2017 рр.**

№ з/п	ПІБ	Місто, рік захисту	Об'єкт дослідження
1	2	3	4
Спеціальність 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки			
1	Каленюк Ірина Сергіївна [2]	Київ, 2002	освіта як сфера соціально-економічної діяльності, її роль в забезпеченні суспільного розвитку
2	Куклін Олег Володимирович [3]	Київ, 2011	система економічних, соціальних і організаційно-правових відносин з приводу функціонування вищої освіти як соціально-економічного інституту
3	Тимошенко Ігор Владиславович [4]	Харків, 2014	процес розвитку інститутів освітньої системи суспільства в умовах глобалізації та формування економіки знань
Спеціальність 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини			
4	Ільницький Денис Олександрович [5]	Київ, 2016	процеси становлення та розвитку глобального науково-освітнього простору
Спеціальність 08.00.03 – економіка і управління національним господарством			
5	Верхоглядова Наталя Ігорівна [6]	Дніпропетровськ, 2005	процес управління та регулювання конкурентоспроможною вищою освітою як складовий елемент формування людського капіталу
6	Свінцов Олександр Миколайович [7]	Донецьк, 2009	динамічний процес ринкових перетворень у освітньому комплексі соціально-економічної системи як сукупність комунікативно-інтеграційних зв'язків акумуляції, руху і використання речовини, енергії та інформації, у формі людських та матеріальних цінностей, між освітньою та економічною системами, що зумовлюють функціонування та розвиток соціально-економічної системи суспільства
7	Комарова Ольга Альбертівна [8]	Київ, 2009	процеси формування освітнього потенціалу суспільства в Україні в умовах включення освітньої галузі в сферу ринкових відносин та становлення інформаційного суспільства
8	Романовський Олександр Олексійович [9]	Київ, 2014	процеси інноваційного розвитку вищої освіти в національній економіці в умовах становлення суспільства знань в Україні
9	Авксентьев Максим Юрійович [10]	Київ, 2015	процес державного регулювання розвитку вищої освіти

Продовження табл. 1

1	2	3	4
10	Кочарян Інна Сергіївна [11]	Полтава, 2016	процес макроекономічного планування та прогнозування у сфері вищої освіти
Спеціальність 08.00.04 (08.06.2002) – економіка та управління підприємствами			
11	Оболенська Тетяна Євгеніївна [12]	Харків, 2002	ринок освітніх послуг
12	Натрошвілі Світлана Геннадіївна [13]	Київ, 2016	процес розроблення та реалізації стратегії економічного розвитку вищого навчального закладу
13	Моргулець Оксана Борисівна [14]	Київ, 2017	процес управління ВНЗ як суб'єктом ринку послуг в умовах формування інформаційного суспільства в Україні
Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка			
14	Шевчук Андрій Васильович [15]	Черкаси, 2014	процеси формування і розвитку регіональних освітніх систем
Спеціальність 08.00.07 (08.09.2001) – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика			
15	Грішнова Олена Антонівна [16]	Київ, 2002	система економічних, соціальних і організаційно-правових відносин з приводу відтворення людських продуктивних сил
16	Кратт Олег Адольфівич [17]	Донецьк 2004	процес формування кон'юнктури ринку послуг вищої освіти
17	Почтовюк Андрій Борисович [18]	Донецьк, 2014	процеси управління сферою вищої освіти
18	Терованесов Михайло Румелійович [19]	Харків, 2015	розвиток системи вищої освіти
19	Ломоносов Анатолій Вадимович [20]	Київ, 2016	процеси регулювання оплати праці в Україні в умовах ринкової економіки
Спеціальність 08.00.08 (08.04.2001) – гроші, фінанси і кредит			
20	Боголіб Тетяна Максимівна [21]	Київ, 2007	процес становлення та розвитку фінансової діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ, їх взаємовідносин із споживачами освітніх послуг і наукової продукції
Спеціальність			
21	Савченко Сергій Олегович [22]	Донецьк, 2010	математичні методи, моделі і інформаційні технології в економіці

Тобто, основну увагу в роботах на здобуття наукового ступеня доктора наук приділено розвитку системи освіти України, а саме досліджено процес розвитку інститутів освітньої системи суспільства роль та роль освіти у забезпеченні суспільного розвитку; процеси становлення

та розвитку глобального науково-освітнього простору; процеси формування освітнього потенціалу суспільства, інноваційного розвитку, планування та прогнозування у сфері вищої освіти, державного регулювання розвитку освіти; процес управління вищими навчальними закладами та реалізація стратегії економічного розвитку; процеси управління та розвитку сфери освіти, регулювання оплати праці, відтворення людських продуктивних сил; становлення та розвиток фінансової діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ; математичні методи, моделі і інформаційні технології в економіці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Економіка освіти та її оновлення є системоутворювальним чинником розвитку України. Розвиток економічної науки і практики у рамках освітнього простору широко обговорюється ученими різних напрямів і є предметом наукових дискусій. За період з 2001 до 2017 років в Україні захищено близько двохсот дисертацій в рамках кандидатських та докторських робіт з дослідження економічної діяльності у системі освіти. Зокрема протягом даного періоду захищено двадцять одна докторська дисертація. Підвищення активності розгляду окресленої проблематики спостерігалася у 2006, 2008–2014 роках, що пояснюється розвитком ринкової економіки та виокремленням «освіти» як окремого виду економічної діяльності.

У процесі дослідження наукових праць українських вчених встановлено, що найбільше уваги ними приділено питанням економіки і управлінню навчальними закладами, економіці і управлінню системою освіти в цілому, кадровому забезпеченню системи вищої освіти і проблемам ринку праці. Найбільшими науковими осередками з дослідження економічної діяльності у системі вищої освіти є міста Київ, Донецьк (до 2014 р.), Львів, Запоріжжя, Тернопіль та Харків.

Проведене дослідження дозволило виявити проблемні аспекти, які залишаються невирішеними на даний момент, а саме питання економічної ефективності освітньої діяльності, рентабельності, комерційних аспектів роботи освітніх закладів, соціальної позиції університетів у рамках так званої «третьої місії», що зумовлює актуальність подальшої розробки обраного напрямку дослідження.

Література

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу :www.nbuv.gov.ua.
2. Каленюк І. С. Економічна природа та особливості розвитку освітнього потенціалу України: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.01.01 / І. С. Каленюк; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2002. – 27 с.
3. Куклін О. В. Трансформація інституту вищої освіти в умовах становлення економіки знань: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.01.01 / О. В. Куклін; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т імені Вадима Гетьмана". – К., 2011. – 34 с.

4. Тимошенко І. В. Інституційні основи розвитку системи освіти: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.01 / І. В. Тимошенко, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Харків, 2014. – 39 с.

5. Ільницький Д. О. Глобальна конкуренція в науково-освітньому просторі: інтелектуально-ресурсний вимір: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.02 / Д. О. Ільницький, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К., 2016. – 410 с.

6. Верхоглядова Н. І. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти в процесі формування людського капіталу: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.02.03 / Н. І. Верхоглядова, Дніпропетровський національний університет. – Дніпропетровськ, 2005. – 35 с.

7. Свінцов О. М. Трансформація освітнього комплексу економіки в умовах ринкових перетворень: проблеми соціально-економічної ефективності: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / О. М. Свінцов, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – Донецьк, 2009. – 40 с.

8. Комарова О. А. Формування освітнього потенціалу суспільства: методологія, методика, практика: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / О. А. Комарова, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». – К., 2009. – 40 с.

9. Романовський О. О. Теоретико-методологічні засади інноваційного розвитку сфери вищої освіти: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / О. О. Романовський, Київський національний університет технологій та дизайну. – К., 2014. – 400 с.

10. Авксентьєв М. Ю. Державне регулювання розвитку вищої освіти в Україні: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.02 / М. Ю. Авксентьєв, Науково-дослідний економічний інститут. – К., 2015. – 42 с.

11. Кочарян І. С. Макроекономічне планування в управлінні системою вищої освіти України: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / І. С. Кочарян, Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». – Полтава, 2016. – 42 с.

12. Оболенська Т. Є. Маркетинг у сфері освітніх послуг: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.06.02 / Т. Є. Оболенська, Харківський державний економічний університет. – Харків, 2002. – 28 с.

13. Натрошвілі С. Г. Стратегія економічного розвитку вищого навчального закладу в умовах ринкових трансформацій: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 / С. Г. Натрошвілі, Київський національний університет технологій та дизайну. – К., 2016. – 487 с.

14. Моргулець О. Б. Методологічні основи управління вищим навчальним закладом як суб'єктом ринку послуг: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 / О. Б. Моргулець, Київський національний університет технологій та дизайну. – К., 2017. – 44 с.

15. Шевчук А. В. Інноваційний розвиток регіональних освітніх систем: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.05 / А. В. Шевчук, Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси, 2014. – 38 с.

16. Грішнова О. А. Формування людського капіталу в системі освіти і професійної підготовки: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.09.2001 / О. А. Грішнова, Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2002. – 40 с.

17. Кратт О. А. Методологічні основи формування кон'юнктури ринку послуг вищої освіти: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.09.2001 / О. А. Кратт, Інститут

економіко-правових досліджень (Донецький національний технічний університет). – Донецьк, 2004. – 42 с.

18. Почтовюк А. Б. Методологічні засади реформування управління сферою вищої освіти: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.07 / А. Б. Почтовюк, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. – Кременчук, 2014. – 398 с.

19. Терованесов М. Р. Методологічні засади інерційності розвитку системи вищої освіти: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.07 / М. Р. Терованесов, Український державний університет залізничного транспорту. – Харків, 2015. – 398 с.

20. Ломоносов А. В. Соціально-економічне регулювання оплати праці в системі вищої освіти: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.07 / А. В. Ломоносов, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. – К., 2015. – 398 с.

21. Боголіб Т. М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в Україні: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.04.2001 / Т. М. Боголіб, Науково-дослідний фінансовий інститут при Міністерстві фінансів України. – К., 2007. – 40 с.

22. Савченко С. О. Моделі інноваційного управління вищим навчальним закладом: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.11 / С. О. Савченко, Донецький національний університет. – Донецьк, 2010. – 38 с.